

תמצית דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

שבת טהרה תשפ"ג ~ שבת טהרה ופר' ויקהל תשפ"ד

נכתב כפי הבנת הכותבים

[בלתי מוגה - מיוחד לחזרה]

רעוא דרעוין שבת טהרה תשפ"ג

זהו כוונת אמרם ז"ל (תיקו"ז תיקון ס"ט דף קיד, א) "איתפשטותא דמושה בכל דרא ודרא", ושכל תלמיד חכם נקרא בש"ס (שבת קא, ב) "מושה שפיר קאמרת", שבכל אחד מיישראל יש בחינת משה רבינו, וממילא יוצא שבכל אחד ואחד מיישראל נחקקה בנשמתו הטעם – ה'טעמו וראו כי טוב' – של כל המצוות אף של פרה אדומה, וכלשון המדרש הנ"ל שדייקנו לשונו "חוקה חקקתי" שהיא חקיקה בלב כל אחד ואחד, אלא שלזה צריך להסיר החציצה שעשה האדם על עצמו ע"י הפגמים שעשה. וכמו גבי מקוה שכשיש חציצה אין טבילתו מטהרו, כך גם בכל המצוות, אבל ברגע שמסיר החציצה הכל נהיר ובהיר להאדם.

ואכן לכך נקראים תלמידי החכמים והצדיקים בשם 'מושה' כאמור לעיל, כי משום שזכנו את גופם כמשה רבינו, שוב אין הגוף שלהם חציצה, וניתן לקרוא עליהם "מושה שפיר קאמרת כנ"ל. והם אכן מרגישים את מה שנחקקה בנשמתם, כאמור לעיל. כי כן גם ייסד מלכו של עולם בפסוק "חרות על הלוחות" (שמות לב, טז), שדרשו בה חז"ל (עירובין נד, א) 'אל תיקרי חרות אלא חירות' וזאת כאמור, שברגע שהאדם נעשה 'חירות' ממלאך המות, הוא היצר הרע, ממילא מוצא את מה ש'חרות' דהיינו לשון חקיקה על ליבו. כי אז יגלה את

שבת זו נקראת "שבת טהרה". והנה על אף שפרה אדומה היא חוק שאין יכולים להבין את טעמו, כמ"ש "זאת חוקת התורה", ושלמה המלך ע"ה עליה אמר (יופא יד, א) 'אמרת אחכמה והיא רחוקה ממוני' (קהלת ז, כג), מכל מקום מצינו שלמושה רבינו ע"ה כן גילה השי"ת את הטעם, כדאיתא במדרש (במדבר רבה יט, ו) "ויקחו אליך פרה אדומה אמר ר' יוסי בר' חנינא אמר לו הקדוש ברוך הוא למושה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חקה".

והנה פירוש תיבת "חוק" יתבאר מלשון המדרש (שם, א) "חקה חקקתי" ולמדים מכך שהלשון 'חק' נגזרה מלשון 'חקיקה', ולענייננו נלמד שהמצוה וטעמה 'נחקקה' בתוך כלל ישראל. והכוונה בזה היא כי על אף שלבני ישראל נמסרה בפירוש רק המצוה, וטעמה נגלה רק למשה, אולם בפנימיות ותוכיות כל אחד ואחד נחקקה טעם המצוה כמו למשה וכל נשמה ונשמה של כל אחד ואחד מיישראל יודעת ומשיגה את הטעם – ובה נכלל נעימות וקדושת המצוה, כי הכח של נשמת ישראל הוא בלתי גבול ובלתי ערך, ואלא שרק נשאר לעורר את הנשמה לאלוקות ולתורתו ית', וכמו שכתב הבארדיטשוב'ער רב ב'קדושת לוי' עיי"ש¹.

טעמי התורה והמצוות היה הגוף גם כן רוצה לקיים המצוות, רק שאינו יודע טעמי התורה, והנשמה נחצבת מתחת כסא הכבוד, ומשיגה טעמי תורה והמצוות, לכך רוצה תמיד לעשותם ולקיים בלי שום הפסק רגע, ואדם הזוכה מגביר הנשמה על הגוף לעשות ולקיים התורה והמצוות, ולכך אדם המת שהנשמה עולה למעלה, ונשאר הגוף לבדו, מטמא הגוף, ולכך קברי הצדיקים אינם מטמאים, כי הגופים מהצדיקים הם מזוככים עד שהגוף גם כן רוצה בקיום התורה והמצוות, ולכך גם הגופים שלהם אינם מטמאים, וזהו הרמז "זאת חוקת התורה", מחמת שהתורה הוא חוקה שאינו גלוי טעם התורה, ואין הגוף רוצה לקיים התורה, ואז הגוף מטמא אחר מותו כנ"ל, ולכך צוה השם יתברך לעשות פרה לטהר מטומאת הגוף לבד שהוא מטמא במותו, ודו"ק".

¹ ז"ל הקדושת לוי: "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר. הכלל כי טעמי התורה והמצוות הם נעלמים מכל האדם, רק האדם צריך לעשות ולקיים כל התורה מחמת צויו ה' עליו לעשותם ולקיים, וזהו הרמז "זאת חוקת התורה", כל התורה והמצוות הם חוקים אצילנו, כי אין נגלה לנו שום טעם מהמצוות, רק עיקר קיום התורה והמצוות יהיה מחמת "צוה ה' לאמר", מחמת צויו ה' עלינו לעשות אנו מחויבים לעשותם ולקיים, ובה יבואר מה שצוה לעשות פרה לטהר מטומאת מת, כי הכלל הנשמה והחיות אשר באדם, אשר הנשמה והחיות נחצב מתחת כסא הכבוד, רוצה תמיד לעבוד את הבורא ברוך הוא בלי הפסק רגע אחד, רק הגוף אשר באדם אינו מניח, ויש מלחמה תמיד בין הנשמה והחיות עם הגוף, ואדם הזוכה מנצח את הגוף לעשות כרצון הנשמה, ולמה זה הגוף אינו רוצה לקיים התורה והמצוות, מפני שאין משיג טעמי התורה והמצוות, כי אם היה יודע

מצפוני הלב שחקוק בה נועם תורת ה' ומצוותיו.

אותה הסרת המחיצות אינה נעשית לא ע"י חכמה או שאר כשרונות של האדם, אלא ע"י אהבה אמיתית שמהותה התבטלות, לבטל את עצמו להחלק אלקי ממעל שלו, כי בכך יתקשר יותר ויותר להנשמה כמו שאנו אומרים בסדר הנחת תפילין "לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו", ועי"ז יסרו המחיצות מעל פניו. והתבטלות כזו של אהבה נפעלת בהאדם רק ע"י לימוד התורה, שהרי כח הדיבור לדבר דיבורי תורה היא כח הנשמה, שהרי אדם מת אינו יכול לדבר, וע"י שמדבר דברי תורה בכח הנשמה שלו אזי הוא מבעיר את נשמתו והיא מתחלת להאיר ולגלות מה שמונח בה. וזהו דכתיב "זאת חוקת התורה", שע"י התורה יכולים לגלות מה שנחקק בנו.

אהבה זו שצריך האדם לפעול בלבבו, היא אהבה רבה למאוד, ומצאנו כי גם אהבת ה' אותנו היא רב עד אין שיעור. וחשוב נא הדבר ששני פעמים "אהב"ה' עולה בגימטריא 'הוי"ה'. כי עיקר הקשר שבין הקדוש ברוך הוא לעמו היא במידת האהבה. וכמו שמאריך בזה בהארה רבה בספה"ק עבודת ישראל (ד"ה ויתן אל משה ככלתו השני), לבאר את גודל האהבה שיש להשי"ת לנו, ושיש לעם בני ישראל להשי"ת, עד כדי שאמרו במדרש (שמות רבה מא) שהיא כמו הבן שאינו רוצה לאכול אלא מה שבתוך פיו של אביו, עיי"ש².

אהבה זו בוערת כבר בליבות כל בני ישראל והעבודה הנצרכת היא רק להאמין באהבה זו הטמונה בלב ולהתקשר אליה. כי להבין אותה על ידי חכמה אי אפשר, כמו שכבר אמר החכם מכל אדם (קהלת ז,

² זה לשונו שם: "והנה המדרש מלמדינו העריבות והנעימות שהיה בין ישראל לאביהם שבשמים בשעת מתן תורה, שנאמר "ויתן אל משה ככלתו", ודרשו ר"ל שנתנה לו במתנה ככלה, הדא הוא דכתיב (שה"ש ד, יא) נופת תטופנה, עיין במדרש תנחומא, וכיוצא בו, והגדיל המתירות עד שהיה כמו זווג נשיקין שנתערבו ההבלים שבפה כנודע, וכדאיתא בזה"ק על פסוק (שה"ש א, ב) ישקני מנתיקות פיהו, דלא כתיב פיו לשון זכר, ולא פיה לשון נקבה, רק פיהו מורכב מלשון זכר ונקבה, כי מגודל המתירות נעשה פיו ופיה כמו פה אחד, ודיבורם אחד, מה שאין הפה יכול לדבר וכו', אשר ע"ז גוזמא נקטו במדרש לומר המשל אל בן המלך שלא רצה לאכול אלא ממה שבתוך פיו של אביו, והוא ענין שינוי מטבעי ודרך של בני אדם, שאדם רוצה לאכול יותר מתמחוי ממה שיאכל בלעו של תבירו, רק בעת גדלות האהבה בין הריעים והם נעשים אחד, אז אין הפרש ביניהם לאכול אחד מפה של חבירו, וכמו דאמרי אינשי על גודל האהבה כידוע, וזה הענין "מפיו דעת ותבונה", כי דעת פירשו רש"י בחומש (שמות לא, ג) רוח הקדוש, ע"ש, כי דעת הוא לשון התחברות כמו והאדם ידע וגו' (בראשית ד, א).

³ וזה לשון קדשו (בתחילת פר' כי תשא ד"ה משוך) בא"ד" וזה פי' הפסוק

(ג) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", והבאנו לעיל מה שדרשו חז"ל (יומא יד, א), שפסוק זה קאי על טעם של פרה אדומה. ואף משה רבינו לא השיג את כל המצוות כולם, שכן ביקש מהשי"ת "הראני נא את כבודך" (שמות לג, יח), והשיב לו השי"ת "כי לא יראני האדם וחי" (שם, ט), כי אי אפשר להשיג בחכמה הכל, ורק ע"י אהבה והתבטלות הגוף להנשמה שבתוכו יכולים להגיע להבין את טעם המצוה ולהתחבר אליה.

כי כל כך היא גדלות נשמת בני ישראל, שבה מוסתרת האהבה, ובה חקוקים מצוות הבורא וטעמיה. וגם בזה תגדל מעלת הנשמה כמו שהארכנו בזה (בליל שב"ק) להביא את דברי הנועם אלימלך, שהאיר את עינינו וגילה לנו כי על ידי הברכות שעושים מייחדים בזה ייחודים בכל העולמות³, ובפרט ע"י עניית אמן בהתכללות עם בני ישראל, והיא בכח יעקב אבינו ע"ה הטמון בליבות ישראל, וכפי ששני פעמים 'אמן' עולה בגימטריא 'יעקב'.

עבודה פנימית ורבה הלזו היא העבודה שפעל הכהן גדול ביום הכיפורים בקודש הקדשים, שאף שבמשך כל יום הכיפורים בדרך יותר ממאה ושבעים ברכות, שכן לכל עבודה ועבודה וכל חלק של כל העבודה היתה ברכה מיוחדת, אבל עיקר הברכה היתה הברכה כשהיה בקודש הקדשים שאז הוצרך לפשוט את גופו ממנו לגמרי, כמו שאמר הכתוב (ויקרא טז, יז) "וכל אדם לא יהיה באהל מאד", וקאי גם על הכה"ג בעצמו שהוצרך להיות אז כמלאך ממש, ולהיות אך ורק בכח נשמתו, שהאירה בו את כל האורות האמורות לעיל.

(תהלים מא, יד) "ברוך ה' מהעולם עד העולם אמן", ר"ל כשתגיע למעלה זו שתוכל להביא העולמות לאחדות גמור, אז תוכל לומר אמן אחר ברכת עצמך, שהאמן מורה ג"כ לאחדות כידוע (ע' תיקו"ז לד, ב), וזה גדול העונה אמן כו' (ברכות נג, ב), מי שעונה אמן הוא יותר גדול אם הוא מן המברך כנ"ל.

ומבאר עוד יותר בפר' בלק (באמצע ד"ה או יאמר הראשון), "כל ברכה שאדם מברך הוא מעורר אותו העולם של הברכה ההיא אשר שם שורשה ואורה, ולכל ברכה וברכה הוא עולם בפני עצמו עד סוף כל העולמות, וברכה שהיא סיום הברכות היא נגד סוף העולמות, ולכך אחר ברכת עצמו אין שייך לומר אמן, כיון שלא גמר עדיין האורות בכל העולמות... כי אם בסוף הברכות שהוא נגד סוף העולמות, ואמן הוא שבח על כל העולמות יחד כדרך שנתקן שהיו אומרים במקדש "מן העולם ועד העולם" (ברכות סג, א)... והוא ג"כ הפירוש "ברוך ה' מעולם ועד עולם אמן" פי' הברכה שהיא מעולם עד עולם מותר לענות אמן אחר ברכותיו כנ"ל, ונמצא לפי זה שהצדיק הגדול שהוא עולה תמיד בכל הברכות עד סוף העולמות, הוא היה מותר לענות אמן אחר ברכת עצמו...".

וכעין זו היא גם עבודתנו בכל יום ויום בעומדינו בתפילת שמו"ע, כי גם עלינו לכוון אז כאילו נכנסים אנו לקודש הקדשים ועומדים לפני ה'. ובאשר כן עלינו להגיע לפשוט מעלינו את הגשמיות החוצצת, והיא עבודת פסוקי דזמרה שאומרים לפני כן שבאה להסיר את כל הפגמים החוצצים [מלשון "לזמר עריצים"], ושלאחר מכן פועל את פעולת המסירות נפש בקריאת שמע, וכל זה בא כהכנה וכפעולת פישוט הגוף והגשם מעל עצמו, להיות מוכן ליכנס לקודש הקדשים בתפילת העמידה, ובאותה זכות של אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, כי היא זה שמשפעת עלינו את האורות האלו, וזהו נמי הטעם למה מתפללים ג"פ ביום, כי האורות הם שלשה מאותם שלשה אבות.

ייחוד זה מתגדל הלאה, כאשר מגיע האדם לחזרת הש"ן, שאז מברך החזן והקהל עונים אמן, ובה מייחדים עולם לעולם עד סוף העולמות כאמור, והיא בסוד הפסוק "כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה" (שמות כה, יט), שצריך לייחד את העולמות והקצוות להיות אחד, והם היו "זהב טהור"⁴.

ובחזן נא אשר 'כרו' ב' אח' ד' מקצ'ה מז"ה' [עם הכולל] בגימטריא 'יעקב' ב' מוש"ה, שהם כנגד 'שמע ישראל' ו'ברוך שם', משה מלגו יעקב מלבר (ע' יזהר ואתחנן רסד, ב), שהם פסוקי הייחוד. ואף גם שתיבת "מקצה" שתי פעמים, מרמז על "ולמקצה השמים ועד קצה השמים" (דברים ה, לב) שמדבר שם הכתוב אודות תשובה גדולה. והיא אריכות נפלא, ואין כאן המקום להאריך בזה.⁵

והנה ידוע, שכל פעולה ופעולה של משה רבינו היא נצחית, כידוע שהאפר פרה הראשון שעשה משה רבינו במדבר קיים עד בית שני שהיא יותר מאלף שנה, וגם השמן המשחה שבפרשתנו שעשאו משה קיים לדורות עולם, וכמו שכתב רש"י (שמות ל, לא ד"ה לדורותיכם) "מכאן למדו רבותינו (הוריות יא) לומר שכולו קיים לעתיד לבא". וק"ו בן בנו של ק"ו שאור משה רבינו שמאיר בנשמת ישראל היא אלף פעמים ככה ונצחית לעד.

גם תהלוכות הגזירות הטובות והרעות בדורות העתידיים סביב אורו של משה, כך גילו לנו חז"ל שכל דאגת המן היתה שיפול הפור ב"יום שמת בו משה" (מגילה יג, ב), כי גם כח הקליפה ידעה שאורו של משה מאיר לנצח בנשמות ישראל, וכאשר בני ישראל מקושרים בבחינת משה שבהם, וגופם בטלה לאור נשמתם לא יוכל להם. ואכן

הועיל כחו של משה שנולד אותו יום להאיר את אור הנשמה של בני ישראל בתשובתם השלימה עדי שזכו ל'קימו וקיבלו'.

כמו כן עתה, שנכנסים עכשיו לשבועות של חירות כי הן הכנה לחג הפסח המושמש ובא, שמאירה את זמן גאולת ישראל ממצרים, ואורו של משה רבינו שגאל אותנו מאיר שוב אל גופינו בכח הביטול שלה אל הנשמה. כי היא עבודתנו גם עם המצות שמגלגלים אותו ומבטשים בו עד שאינו מחמיץ, כי היא לימוד ויסוד איך שצריכים לעשות עם הגוף שתתבטל אל הנשמה.

יסוד זה שהאור הרב נחקק בלב פנימה, והיא מה שמאירה לנו ומלמדת אותנו רצון ה', היא התוקף שיש לנו בגלותינו נגד כל הני נסיונות והסתרות העומדים נגדינו, ועל הכן ישראל לדעת ולהאמין בה ביותר, וכך יזכה לעמוד איתן ולהאיר באור החיים. ובכן ראה מה שאמרו ששני פעמים 'עקב' ב' [שהוא יסוד יחוד אמן כנ"ל] עולה בגימטריא 'השט"ן', והביאור בזה היא, כי רש"י כתב על מצוות פרה אדומה (ריש פרשת חוקת) שהשטן והאומות העולם מבלבלים אותנו לשאול מהו הטעם של פרה אדומה. ותשובתנו להם היא לפי האמור בלא התפעלות כלל, שאנו מאמינים ויודעים שהטעם נחקק בנשמתנו ומדברים אנו 'הארץ שפראך'.

יסוד העבודה הוא לפי הלב, 'הארץ שפארך' מצינו בחזקת אצל אהרן הכהן שאף שהוא עשה את העגל אף על פי כן דוקא בו בחר השי"ת לעשות את העבודה בהמשכן, וכשהיה אהרן בוש (ע"י רש"י ריש פר' שמיני) ואמר למה בחר השי"ת דוקא בי הרי אני עשיתי את העגל. אמר לו הקב"ה, כי אני בוחן כליות ואני יודע שלא עשית אותה אלא להציל את כלל ישראל, 'איך פארשטיי הארץ שפראך', ואני מנקה ומטהר את כל העוון מבחון, לפי הארת הלב פנימה.

כך היא גם אצלינו עם בני ישראל, שהשי"ת כשרואה את ליבנו המשתוקק בא ומנקה את הזוהמא והכללוק. ודומים אנחנו בזה לתניוק שנתלכלך בטיט ורפש, שאביו מוכן לבא לקנחו ולכבסו בכל עת. ואף אנו עוד יותר מכך, כי התניוק אף שאביו מוכן לבוא ולקנחו, מכל מקום יש גבול עד כמה פעמים יוכל האב לכבסו ולנקותו, לא כן הקב"ה שמוכן בכל רגע ורגע לכבס את מה שלכלכנו שוב ושוב, ולטהרנו מכל פגם. י"ה"ר שזנכה עוד בשנה זו לטהרת פרה האדומה ונוכה לאכול בבית המקדש מן הזבחים ומן הפסחים בב"א.

⁵ מבואר בספה"ק דעת קדושים להרה"ק ר' יהודה צבי מראזדיל ז"ע, בסוף הספר באגרת ששלח לק"ק מונקאטש על פורים, עיי"ש.

⁶ עי' עוד בהתורה דליל שב"ק שי"ל פר' כי תשא העעל"ט.

⁴ בשנה זו האריך רביה"ק ז"ע בענין זה של 'זהב טהור' בסעודות פורים ושושן פורים.

רעוא דרעוין שבת פר' ויקהל תשפ"ד

של"ש

אמרינן בגמרא ברכות (טו, א) שהקורא קריאת שמע ראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין הדור ראוי לכך. המניח תפילין ראוי לגדולה, כמו שנאמר (דברים כה, י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך', ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש.

ולכאורה תימה מה פ' 'שאין הדור ראוי לכך', הרי אם כל הדור מניח תפילין וכל הדור קורא קריאת שמע, האין יכולים לומר שאין הדור ראוי לכך.

אלא דהנה ידוע שתפילין היא לשון חיבור², וגם תפילה היא לשון חיבור כנודע, ובכך צריכים בעת הנחת תפילין להבין זאת ולהאמין שכשזוכים ומניחים תפילין ראוי האדם שתשרה עליו השכינה והוא מדבק ומחבר את עצמו עם בוראו. ואל יתמה האדם 'וכי ראוי אני שתשרה עלי השכינה?' שכן כך היא המציאות שהשכינה שורה עליו!.

וממילא אף אם ה'דור' אכן מניחים תפילין אבל אם הם אינם מבינים ומאמינים בגודל כחם להשרות השכינה עליהם ע"י הנחת תפילין שלהם זה נחשב ש'אין הדור ראוי'.

ומדברי חז"ל אלו רואים שבכדי שמצותינו ישפיע עלינו רוח טהרה ממרום אנו צריכים לכללות בני ישראל יחד, ע"ד מה שכתב האהבת שלום ועוד ספד"ק, ש'ויקהל' גימטריא 'מקו"ה', ללמדנו שאסיפתן של ישראל היא טהרתן, ושבאופן זה צריך לקיים כל מצוה ומצוה וכמו שאומרים 'בשם כל ישראל'. זוהי גם העבודה בעת קריאת שמע, דהיינו המסירות נפש של כל אחד ואחד מישראל יחדיו בהתכללות אחד, וזהו כוונת 'שמע ישראל' ש'שמע' היא ג"כ לשון אסיפה (כמ"ש שמואל א טו, ד 'וַיִּשְׁמַע שְׁאוּל', שפי' ויאסוף).

והנה האהבת שלום (ד"ה א"י ששת ימים) מביא דברי האר"י הידועים (ליקוטי תורה זכריה) על הפסוק (זכריה יד, ט) 'ביום ההוא יהי"ה וגו'', שעכשיו השם הוא י' ה' ו' ה' ולעתיד לבא יהיה השם י' ה' י' ה', והיינו שעכשיו יש יחוד תמידות רק באבא ואמא [חז"ב] הנרמזים בי' ה' הראשונה שבשם, אבל בהו' ה' האחרונות המורים על ז"א ונוק' [חג"ת נה"י ומלכות] ליכא יחוד כי בז"א מאיר רק הו' קצוות [ולא המוחין של הנרמזים בי' הו' הראשונה, ולא המלכות הנרמז בה' האחרונה], וזה גורם לכך שאינו מאיר גילוי כבודו יתברך למטה כמו למעלה. ובה נגרם שיש לכל אחד לו כאבים וקושיזיות משלו, שאינו מבין הנהגת

השי"ת, שהיא משום שאין כאן אור הגילוי כמו למעלה. אבל לעתיד לבא נראה הכל בגילוי ויהיה יחוד שלם גם בז"א ונוק' שיאירו בכל הי"ס ויאיר כבודו ית' כאן למטה כמו למעלה, ולא יהיה עוד חסדים וגבורות כמו שיש היום, רק הכל יהיה חסדים גמורים, וכמו שכתב האור לשמים (ד"ה ויקהל משה) בשם רבו הרבי מלובלין זיע"א שהגאולה תהיה מתוך חסדים גלויים בלי שום תערובות דין כלל.

זאת תהיה ע"י משה דוקא שהוא בחי' דעת כנודע, שדעת היא המאחד חסד וגבורה, שכן דעת הוא מלשון התחברות כמ"ש (בראשית ד, א) 'והאדם ידע את חוה'. ובזה נלמד שע"י הנחת תפילין שהיא עבודת ההתחברות עם השכינה הק', יחד עם עבודת הקריאת 'שמע ישראל' במסירות נפש בהתאחדות כל ישראל, אזי זוכים ל'ויקהל משה' שהיא טהרת המקוה ע"י בחי' משה שהוא הדעת של כללות ישראל.

והנה אמרו חז"ל (ע"י שמו"ר ל, יג ועוד) שדור המבול היו צריכים לקבל את התורה כדכתיב (בראשית ו, ג) 'בְּשֵׁנִי'ם' דהיינו 'מש"ה' כידוע (חולין קלט, ב), שכן דור המבול היו נשמות גבוהות מאד והיה אמור שמשנה רבינו יתגלה אז ויתן את התורה, אלא שלא היו ראויים לזה מפני שקלקלו מעשיהם, עד שהוצרכו ליטהר בזה שיבא עליהם מבול שהוא ג"כ מקוה טהרה כידוע (ע"י תורה אור פר' נח ד"ה מים רבים), וזה נגרם אכן מאותה סיבה האמור שהיה נשמותיהם גבוהות מאד, שכן כפי גודל הנשמה כך יגדלו גם הנסיונות, כמבואר אצלנו כמה פעמים ש'זה לעומת זה עשה האלקים' (קהלת ז, יד), ותמיד כגודל הקדושה כך גדול הנסיון, וזהו הזהרת התורה 'לא תבערו אש', שצריכים לזיחר שלא יבעור האש במקום שאין לבעור. כי כשעובדים את השי"ת באש ההתלהבות, מתחיל היצר לעורר את האש לדברים אחרים ג"כ מה שיכול לגרום לנפילה רבה. ואכן בזה נפלו הדור המבול לטומאה עמוקה כל כך כי נשמתם גם היתה גבוהה ורבה, וכידוע שהיה להם 'טענעלאגיע' גרוע יותר ממה שיש היום ע"ד כוחות הכישוף שלהם (ע"י יערות דבש דרוש ד').

כן היה למעשה כשניתנה לנו התורה, שזאת ידוע שבאותן שעות ממש שעשו בני ישראל את העגל נתן הקב"ה למשה את התורה בשמים, ככתוב במדרש (תנחומא תשא ט"ז) שהיה משה רבינו מתייגע על התורה כל אותם ארבעים יום והיה שונה ושוכח, עד שלבסוף ניתנה לו במתנה, וזה היה באותו זמן ממש שעשו ישראל את העגל שכן זה גם היה לסוף הארבעים יום. והענין בזה הוא כאמור, שבכל דבר גדול, בא דברים כאלו עמה. כמו כן מוצאים שדוקא אחר חטא

² כמ"ש (בראשית ל ה) 'נפתולי אלקים נפתלתי', וברש"י 'נתחברתי'.

העגל נתגלה הי"ג מדות של רחמים, שלא היה יכול להתגלות רק באופן זה. עוד איתא כענין הזה שאף לבסוף כשניתן למשה לוחות שניות בערב יום כיפור היה לישראל נסיון גדול לעשות עגל כמו בפעם הראשונה, והכל כאמור מחמת גודל הזמן והדור.

ולענינו נלמד שכן גם אנחנו שנותן לנו הקב"ה נסיונות קשים כל כך הרי מוכרח בזה שיש לנו כוחות עצומות להגיע לגדולות ונצורות. וממילא יש לדעת בעת הנחת תפילין וקריאת שמע שלנו ש'ראוי שתשרה עלינו שכינה', שכן בהנחת תפילין זוכים לאותה מדריגה גבוהה כמו בהר סיני. דהנה ידוע שכשאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' ניתן להם שני כתרים שהם נקראים 'עֲדִי' (שמות לג, ד), ובחטא העגל ניטל ממנו אותם הכתרים כדכתיב התם וניתנו למשה. וידוע מה שכתב האר"י הק' שמשה רבינו מחזיר לישראל את הכתרים בשבת קודש, ואלו הכתרים הם התפילין שלנו בשבת בבחינת תפילין דקוב"ה, שהיא בחינת 'כתנות אור'. שכן התפילין שלנו בחול הם 'כתנות עור' בעי"ן, אבל הכתרים שהם התפילין של שבת שהמה תפילין דקוב"ה הם 'כתנות אור' באל"ף.

דבר זה ניתן לנו ע"י משה רבינו דוקא היות והוא מאחד את כלל ישראל כמ"ש 'ויקה"ל משה', ואסיפתן של ישראל זהו טהרתן כאמור. וזהו יסוד כל הפורים, 'מ'לויפט ארום פאר יענעם! ער פרייט זיך אז ער האט געמאכט אפאר טויזענט דאלער, נישט פאר זיך, פאר יענעם! איז וואס פרייסטו זיך? אין אלע שבועים אומות איז נישט דא אזא זאך! איך זאל מיך פרייען פאר יענעם?... דאס זעלבע איז אויך ביי משלוח מנות, מתנות לאביונים, אלעס פאר יענעם, זהו הטהרה הכי גדול שיש, וכאמור לעיל ש'ויקה"ל' גי' מקו"ה.

וכענין הנ"ל של 'זה לעומת זה' כן נעשה אז בעת המעשה של פורים ש'קימו וקיבלו' בני ישראל את התורה מאהבה אחר שהיו נמצאים במצב כה נמוך מאד שנשאו נשים נכריות ועוד כידוע, ודייקא ממקום שפל ומדריגה שפילה הלז נתעלו עד לדרגת קבלת התורה מתוך אהבה ולבניית בנין המקדש.

כוחות אלו יש בכל אחד ואחד מישראל וצריכים להאמין באותן הכוחות העצומים שיש לנו, שהם כוחות בלתי גבול ובלתי ערך, ושע"י עבודתנו אנו בונים בנין ענק למעלה וכשיבוא הזמן יתגלה כאן למטה במלוא עוזו והדרו וגודל קדושתו, 'אבער יעדער דארף אנהייבן מיט זיך!', גלייבן אז ווען דו ליינסט קרי"ש איז 'ראוי תשרה עליו שכינה', און ווען דו ליינסט תפילין ביסטו 'ראוי לגדולה', וייל

דאס איז די מציאות!.

ובזה נבין מה שדייקא ר' אליעזר הגדול הוא בעל מימרא זו של 'וראו כל עמי הארץ וכו''. שכן יש להבין פירוש 'גדול' שנתעטר בה שמו של רבי אליעזר, ויבואר עפ"י הכתוב (תהלים קמה, ג) 'גדול ה' ומהולל מאד וגדולתו אין חקר', שהקב"ה הוא גדול ולו הגדולה והגבורה, וממילא הדבוק אליו נקרא גם הוא 'גדול'. וזה כוונת אמרם ז"ל על המניח תפילין שהוא 'ראוי לגדולה', דהיינו להיות דבוק עם השי"ת, והיא מהיות שהשכינה שורה על האדם כשמניח תפילין כאשר היא באופן של 'וראו כל עמי הארץ וגו'', ובאופן נעלה זה איז לא רק שהשכינה שורה, אלא הקב"ה בעצמו בא לבית המדרש לשמוע הקרי"ש ותפלה שלנו כמו שאמרו חז"ל (ברכות ו, ב) שכשאנו מוצא שם עשרה כועס ואומר 'מדוע באתי ואין איש' (ישעי' נ, ב), ומכאן שהקב"ה בעצמו כביכול בא לשם, וטעם אמרם ז"ל מימרא זו היא בכדי שנבין עד היכן הדברים מגיעים ונאמין בזה.

וכאשר ביארנו עבודת ר' אליעזר הגדול שהיה בבחינת התפילין שהיא דביקות בבורא, נבין אכן את מה שמצינו (סנהדרין סח, א) אצל הסתלקות ר' אליעזר הגדול שהיה עסוק אז אם לחלוץ את התפילין או לא, שכן היה אז ערב שבת והסתלקותו היתה הסתלקות ארוכה כמבואר שם, והיא משום שהיה רוצה ליכנס בשבת עם התפילין וישתנו לבחי' תפילין דקוב"ה ובהם יסתלק לעולמו.

וידוע ש'אל"ה' רומז להששה קצוות, ש'אל"ה' היא ו' פעמים ו' המורה על דינים (עין באהבת שלום פר' פקודי), וזהו 'ויקה"ל משה את עדת בני ישראל ויאמר אליהם, אל"ה הדברים וגו'', שמשה רבינו מסר להם שרק ע"י התכללות כלל ישראל יוכלו להתגבר על הדינים, ואף אחר דברים שאינם הגונים כל כך, מ"מ 'ויקה"ל משה', בכחו של משה מתאספין בני ישראל [בשבת וכשנבאר] וזו היא טהרתן. ואז יתחילו להבין הכל.

וכל זה שייך רק בשבת קודש, דהנה ידוע שבששת ימי המעשה תלוי המשכת המוחין להז"א ונוק' כנ"ל דייקא בעבודתנו בתורה ומצות כדבעי וזולת זה אין מאיר בז"א רק ו' הקצוות ואין להז"א והנוקבא יחוד אבל בשבת קודש שהוא מעין העתיד אין היחוד שלהם תלוי במעשה התחתונים וכל עליות העולמות והיחודים נעשים מאליהם ומאירים בז"א ונוקבא כל י' הספירות והם נתעלים לבחי' י"ה. ואכן הרבה פעמים במשך ששת ימי המעשה קשה לאדם ליישר אורחותיו לבעור רק בעבודת השי"ת, ומשום זה כותבים הספה"ק⁸ 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת', שרק

בהתלהבות. ובשב"ק הוא עת רצון לפעול שלא יושבת חלילה להתלהבות מבני ישראל לעבודתו ית"ש. וזפ"ה לא תבערו אש בכל

⁸ ז"ל האור לשמים בד"ה לא תבערו: עוד נ"ל כי איתא (עי' סוכות סד, א) צדיקים אין להם מנוחה, כי מי שהוא עובד להשי"ת בהתלהבות, השקט לא יוכל, וזה היה בחינת יוסף ויעקב בוקעות ועולה, והיצר הרע מתגבר וכל מגמותיו להשבית חלילה מלעבוד לשמו הגדול

בשבת יכול האש לבעור כראוי וכנכון. ומטעם זה אומרים 'שמע ישראל' ב'כתר' במוסף של שבת שאז הוא ה'שמע ישראל' האחרון שבשבוע, ואז היא עיקר מסירות נפש הבונה את עבודת כל השבוע, ובאותה זמן מתאחדים עם השי"ת באופן גבוה ונשגב מאד ונעשים 'איינס' עמו. ומיד אחר עבודה זו מגיעים לדרגת מנחה של שבת, שאומרים 'אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ', שזהו מה שכתוב בתפילין דקוב"ה כידוע (ברכות ו, א) 'מ'ווערן מיר איינס! און דענסמאל ווערט די זאך קלאהר, די זאך ווערט זייער זייער קלאהר'. ואז מתעורר ה'איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא', [כידוע שאז היה הסתלקות משה רבינו, וכמבואר אצלינו במק"א שהסתלקות משה רבינו היינו שנכנסה נשמתו לתוך כל ישראל], ובכל אדם מתעורר אז הכח משיח שבו, וכשיתגלה זאת נראה שכל ההסתר פנים לא היה הסתר פנים כלל, 'און די אלע זאכן וואס האבן מרחק געווען יעדעס איינעם, דארף מען פארשטיין אז דאס איז ווייל דארטן ליגט א ניצוץ הקדוש וואס מ'קען נישט ארויס נעמען נאר אזוי'.

זהו 'ויקהל משה את כל עד"ת בני ישראל', שלקח את כל הכתרים האלו של כל ישראל הנקראים עדיו (אור לשמים שם) ואספם יחד, ואסף את כלל ישראל ואמר להם 'אז איר וועט זיך האלטן צוזאמען קען איך אייך געבען אייער קרוינען', וזה יכול להיות רק בשבת קודש. וזהו הענין להתאסף בליל שב"ק, שעיקר ביעור האש ההתלהבות בשירות ותשבחות היא אז בליל שבת, 'ווי אזוי די וואך פארט, פארט עס, אבער ס'קומט שבת, מ'איז זיך מאחד צוזאמען, מ'טוט אלעס וואס מ'דארף צוזאמען, מ'איז זיך מחזק מיט די אמת'דיגע אמונה, נישט ח"ו צו מתלהב מתלהב זיין פינקט פארקערט, נאר מתלהב זיין נאר פארן אייבערשטן, ואז זוכים ל'ביום ההוא יהי"ה', ס'ווערט טאקע לעכטיג אין אלע עבודות, וכדברי הגמרא הנ"ל שיש לנו קשר חזק ואמין עם השכינה הק'. ואף שהאדם מתקשה

בהבנת עומק הדברים אלו ומקשה 'אז איך וועל זאגן קרי"ש איז 'ראוי שתשרה עלי שכינה'? אבער דאס איז די מציאות! און אויב מ'זעהט אידן היינט מיט אזאנע שווערע נסיונות, איז קלאהר אז ס'איז אמת, און נאר אזוי טאקע קען מען אנקומען צו מדרגות נפלאות'.

ובפרט מאיר הארה זו כשמניחים תפילין כאמור, וכמ"ש (אסתר ח, טז) 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', ודרשו חז"ל (מגילה טז, ב) שקאי על תפילין. ובכן ראה שאותיות אלו (יק"ר) הן היפך האותיות של החטא הידוע, ובוה זכו ישראל בימים ההם שכל הקליפות נכנעו להם, 'און ס'האט זיך איבער געדרייט די גאנצע יוצרות'. שאע"פ שהמן ואחשורוש היו הבעלי בתים, שהמן היה לו הממון לבנות את הביהמ"ק⁹, ואחשורוש הוצרך ליתן רשות (כידוע שכבר נתן רשות וחזר בו בעצת המן ובניו), 'און אלעס האט זיך איבער געדרייט אין איין מינוט, 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', זיי האבן מקיים געווען די 'קיימו וקבלו', און זיי האבן זיך אלע מאחד געווען צו מאכן אן אחדות ישראל, וואס אזוי זאל דער אייבערשטער קענען משרה זיין די שכינה מיט אונז צוזאמען'.

זאל דער אייבערשטער טאקע העלפן. מ'זאל האבן די כח און מח, גלייבן אין אונזערע קבלה, א מענטש גייט דורך תקופות, מ'דארף טאקע קענען מאמין זיין באמונה שלימה, און דער אייבערשטער וועט אודאי לעכטיג מאכען די עבודה פון יעדע איד, אז ס'זאל קענען זיין 'ראוי שתשרה עליו שכינה', אפילו אז ס'שווער צו פארשטיין ווי קען דאס זיין, אבער דאס איז די מציאות!, די גמרא זאגט (מנחות צט, ב) אז הקורא קריאת שמע שחרית וערבית האט שוין מקיים געווען 'והגית בו יומם ולילה', דאס הייסט ער ווערט נדבק אינעם אייבערשטן, דאס איז די 'שמע ישראל', מ'זאל קענען טאקע זוכה זיין צו א לעכטיגע וועלט, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

⁹ כדאיתא במדרש שוחר טוב (קאפי' ע"ה) שמממונו של המן שניתן למרדכי ואסתר היה להם ממה לבנות את הביהמ"ק [ושלכן נחרבה לבסוף שלא היה ממון נקי בשלימות].

מושבתיכם, פירוש שלא יוכל לבער ולבטל את ההתלהבות מישראל לעבודתו ית"ש, ביום השבת - נתפעל זאת ביום השבת".

ליל שב"ק פרשת צו - שבת טהרה תשפ"ד

קושיות אמאי יש לו כל הני נסיונות, 'און כאמש אפילו ער ווייסט נישט וואס גייט זיין פארלאזט ער זיך אינגאנצען אויפן אייבערשטן, עבודה זו רצויה לפני השי"ת יותר מהכל.

זהו גם ענין פרה אדומה, שהכל מקשים מהו טעמה וענינה, וזה גם היא התירוץ היא שאכן אין מובן אולם אין לנו שום קושיא. זהו 'שבת טהרה', שזהו הטהרה האמיתי, שאין לו להאדם שום קושיות כלל.

עבודה זו נדרשת מאיתנו דוקא בדור השפל הזה כשהחושך יכסה ארץ, שאנו נעבור את כל מה שאנו עוברים, ואף על פי כן לא נקשה שום קושיות, 'צדיקים אין אלע דורות האבן דאס נישט געקענט באוויין, דאס איז די עבודה וואס מ'האט איבער געלאזט פאר אונז. און די תירוץ אויף אלע קשיות איז אז אונז האבן בכלל נישט קיין קושיות'.

"איז דען א חידוש אז דער אייבערשטער וויל נישט ברענגען די גואל צדק?, ער האט דאך אזא נחת רוח פון זיינע לעכטיגע קינדערלעך וואס גלייבן אין אים אין אלע מיני מצבים, נישט אומזינסט האלט אונז נאך דער אייבערשטער דא, די עבודה מאכט דאך אזאנע גרויסע שעשועים למעלה".

"אונז בעטן דעם אייבערשטן, אונז דארפן נאר א שבת טהרה. טהרה מיינט אז מ'גלייבט אין דער אייבערשטער'ס טהרה, דאס איז די 'תבא אמה ותקנח צואת בנה' (ע"פ רש"י בפרשת חוקת בשם רבי משה הדרשן), ווער נאך ווי א מאמע פארשטייט א קינד, פארשטייט וואס אונז גיי מיר דורך, אונז זענען זיך מחזק, אונז האבן נישט קיין קושיות, ס'איז אלעס קלאהר, ס'איז כל כולו חסדים".

'הייליגע באשעפער אונז האבן דיר קיינמאל נישט אפגעלאזט לאז דו אונז נישט אפ, אונז זענען מיר דאך נאר מתפלל אויף גילוי אלוקות, מ'זאל עס זעהן אפען'. שכן תיכף אחר עבודת תרומת הדשן שהיא כאמור העבודה מתוך הנמיכות בא העבודה של קרבן התמיד, שהיא היתה השמירה של כלל ישראל בלילה כידוע (במדבר רבה כ"א, כ"א), ואח"כ ממשיכים ואומרים פרשת הקטורת, שהקטורת היא היחוד הכי גדול כנודע (עיי' ברעיא מהימנא, פנחס רכד, ובתיקוני זוהר, תיקון כ"א, נד. ועוד רבות). ואכן בזמן המקדש היה להם הקרבן תמיד לשמירה, אנחנו אין לנו שמירה זו, ובכן עבודתנו היא גדולה הרבה יותר, והיא בוקעת רקיעים, היא בוקעת רקיעים! "אידן אין אזא חושך כפול ומכופל זענען שומרי משמרת הקודש".

זאל דער אייבערשטער טאקע העלפן ס'זאל זיין א שבת טהרה, מ'זאל זוכה זיין צו טהרה אמיתית, אמת'ע אמונה, דער

היום (כ' אדר) חל היוםמא דהילולא של הרה"ק ה'ישועות משה' מו"ז נ"ז ז"ע, והיום (ערש"ק י"ט אדר) היה היוםמא דהילולא של זקני הרה"ק ר' יעקב שמשון זי"ע, ויש הרבה מה לספר עליהם, 'דער אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען פארציילן אין פריידן'. הקב"ה עושה עם האדם דברים מתמיהים אבל אנו יודעים שהכל חסדים גמורים.

הרי שבת זו היא שבת 'טהרה', שבת פרה. והרי קושיות על דרכי השי"ת היינו טומאה, 'אמונה' היינו טהרה, "ווען אלעס איז קלאהר דאס איז טהרה".

כשאדם עולה בלילה על מיטתו, אינו יודע מה יהיה, איך יהיו מחשבותיו טהורים, ואין לו על כך שום שמירה, רק השי"ת שומר אותו, ומשום כך נהגו לומר (תהלים ד, ה) 'רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה'.

אמרו ז"ל (ירושלמי יומא, פ"ח ה"ז) שעולה מכפרת על הרהור הלב, ועיקר שליטות היצר על המחשבות לא טובות הוא בלילה כשאדם שוכב על מיטתו ר"ל.

על זה רומז מצות תרומת הדשן של עולת התמיד, שהיא עבודה של דברים נמוכים, וזהו מה שכתב רש"י 'ביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס', דהיינו בלילה כשאין לי מי שיכסה אותי, "אבער איך ווארף מיך ארויף נאר אויף דיר, און איך זאג רבוננו של עולם נעם די דשן", 'ושמו אצל המזבח', שמניחים אותו על הרצפה, שהיא קדושת דוד, [כמבואר אצלינו רבות שדוד המלך קידש את הרצפה של המקדש, אע"פ שהוא לא בנה את הבהמ"ק] שעי"ז אנו מקדשים את המקומות הכי נמוכים להביא שם אור ה', ודוד המלך אומר (תהלים קכח, יא) 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו', דהיינו אדם שהולך בדרכי השי"ת ואין לו קשיות.

כתיב (שיר השירים ג, ז) 'הנה מטתו שלשלמה', שקאי על הארון, 'ששים גבורים סביב לו מגיבורי ישראל', שאנו עומדים ומשמרים משמרת הקודש, 'כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה'. ואכן 'איש חרבו על ירכו', אבל 'מפחד בלילות', שיש פחד גדול בלילה, שלא ליכשל בדברים נבזים, ופחד זו בוער כאש, ועליה כתיב 'אש תמיד תוקד על המזבח', 'היא העולה' - 'דו ביסט עס!', 'על מוקדה על המזבח כל הלילה'.

בעבודת הוצאת הדשן אכן לובשים בגדים פחותים (פסוק ד' וברש"י), שהיא עבודה נמוכה לעסוק בדברים נמוכים כאלו, אבל למעשה היתה היא העבודה הראשונה אף לפני אור היום, כי זה הכנה לעבודתנו במשך כל היום. ועבודה זו היא, שאין לו להאדם שום

אייבערשטער זאל אונז אויסרייניגן און אהן נעמען אונזער תשובה,
וטהר לבנו לעבדך באמת, ביז דער אייבערשטער וועט אראפ

ברענגען אויף אונז א רוח טהרה ממרום בביאת גואל צדק במהרה
בימינו, אמן.

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail יש לפנות להמערכת ע"ד toraskosov@gmail.com